

's-Hertogenbosch

Sportvisie 's-Hertogenbosch

De sportieve kracht
van de stad

Sportvisie 's-Hertogenbosch

**De sportieve kracht
van de stad**

Inhoudsopgave

1	Toekomstbeeld sport te 's-Hertogenbosch in 2012	5
2	Inleiding	7
3	Sport in beeld	9
4	Missie, strategische doelstelling en uitwerkingsthema's	13
5	Een wijkgericht sportaanbod	15
	De wijk als speelveld	15
	Wijk sportnetwerken	15
	Sportpunt: Samenwerking verenigingen	16
6	De sportieve ruimte	17
	Ruimte voor Bewegen, vanzelfsprekend!	17
	Ruimte voor Sportpunten	17
	Ruimte voor buurt en wijkvoorzieningen	18
	Ruim baan voor kunstgras	18
	Ruimte voor Topsport	18
7	Topsport: een gouden medaille waard	19
	Topsport is meer dan topsport	19
	Talentontwikkeling	19
	Maatschappelijk programma Topsport	19
8	Ten slotte	21
	Bijlage 1: Sportstatistieken	23
	Bijlage 2: Verantwoording proces sportvisie	25

Toekomstbeeld sport te 's-Hertogenbosch in 2012

1

September 2012, zomaar een dag op een sportpark in 's-Hertogenbosch:

Om 08.30 uur komen de kinderen van groepen 4 en 5 van basisschool in een lange rij aangelopen. De begeleider van de kinderen heeft moeite om de uitgelaten kinderen een beetje in toom te houden. Vandaag krijgen de kinderen hun eerste gymnastiekles op het kunstgrasveld van de voetbalvereniging. De BOS- medewerker heeft in samenwerking met de jeugdtrainer van de vereniging een voetbalcursus van tien lessen georganiseerd. De komende weken zullen zij iedere donderdagochtend bij de vereniging aan het voetballen zijn.

Op het park is het al een gezellige drukte. Groepjes ouderen komen op de fiets, met sporttassen achterop, het sportpark opgereden en stallen hun fietsen aan de zijkant van het nieuwe bijzondere gebouw. Op het terras in de ochtendzon verzamelen zij zich voor de koffie. Om half 9 zal het laatste bowlstoernooi van dit jaar dat buiten gehouden kan worden, voor hen gaan starten. Op de parkeerplaats van het sportpark is het een komen en gaan van moeders en vaders die hun kinderen afleveren bij de kinderopvang. Een deel van de ouders blijft langer hangen en hebben zo te zien gepland om te gaan tennissen. Weer andere ouders stoppen voor een cappuccino op het terras vooraf aan hun groepsles spinning in het sfeervolle fitnesscentrum binnen.

Op het oude handbalveld van asfalt worden door de instructeur pionnen neergezet voor een skateles van het Bewegingscentrum 55+. Dit seizoen heeft al een tiental groepen de lessen gevolgd. Regelmatig vertrekken nu groepjes vanaf het sportpark voor tochtjes door de omgeving. De skate-routes die in samenwerking met de Atletiekunie zijn uitgezet, zijn populair en worden niet alleen gebruikt voor nordic walking.

De fietsenstalling raakt overvol als groepen jongeren van het nabij gelegen Koning Willem I College aan komen rijden. Zij kennen de weg en verdwijnen met hun sporttassen om de schouder snel naar binnen. Zij zijn vanaf de start van het nieuwe schooljaar wekelijks op de beachsportvelden te vinden voor een cursus beachvolleybal. De gymnastiekleraar had vooraf niet gedacht dat deze jongeren van het ROC zo enthousiast zouden zijn over deze activiteit. Misschien komt dat wel omdat zij volgend jaar kans hebben om via een aantal voorronden uiteindelijk in de finale van het Nederlands Kampioenschap voor middelbare scholen op het strand van Scheveningen te komen.

Aan het einde van de ochtend zijn de skate voorzieningen zowel buiten als binnen al weer redelijk gevuld met skaters. Rond deze tijd zijn het vooral de ouderejaars van enkele middelbare scholen zoals het Jeroen Bosch College en studenten van onder andere de HAS.

In de loop van de middag groeit het aantal jongeren dat gebruikmaakt van de 'vrij toegankelijke' streetsportvoorzieningen. Er wordt 4 tegen 4 gevoetbald op het kunstgrasveldje van de Richard Kraijcek Foundation. Een groepje jongeren in de leeftijd tot 25 jaar speelt hier bijna dagelijks basketball. Gedurende de afgelopen vakantieweken was er ieder weekend een toernooitje waarin gemixte teams uit andere wijken van de stad spelen tegen elkaar.

Vanaf een uur of 4 tot 's avonds 10.00 uur is het dagelijks spitsuur op het sportpark. In het 55+ bewegingscentrum is de zaal geen moment meer leeg. Binnen, buiten overal activiteiten van de sportverenigingen, de groepslessen in het fitnesscentrum, bestuurs- en commissievergaderingen in de multifunctionele vergaderruimten. Iedereen vindt prima zijn weg op het sportpark!

Inleiding

2

Met de sportvisie wordt een ontwikkelrichting voor het sportbeleid voor de komende jaren vastgesteld. Het doel van de sportvisie is om een samenhangende ontwikkelrichting te formuleren waar partijen in de stad een houvast aan hebben. De sportvisie is opgesteld op basis van overleg met een groep experts en stakeholders uit de sport, het onderwijs, welzijn, gezondheid en bedrijfsleven, maar ook met medewerkers van verschillende afdelingen binnen de gemeente. Daarnaast zijn twee bijeenkomsten georganiseerd met verschillende organisaties in de wijken. Nadat deze sportvisie is vastgesteld wordt de ontwikkelrichting uitgewerkt in programma's, plannen, beleidsnotities, projecten, etc. Naast de plannen van de gemeente zullen we ook het onderwijs, het bedrijfsleven, de gezondheidszorg, de welzijnorganisaties en de sportorganisaties uitnodigen om concrete acties te formuleren die mede inhoud geven aan de ontwikkelrichting zoals in deze sportvisie wordt verwoord.

Een sportvisie geeft een richting aan. Het geeft geen direct antwoord op vragen zoals; Hoeveel sportaccommodaties zijn er nodig en waar? Welk deel van de accommodatiekosten kunnen verenigingen zelf opbrengen? Hoe stimuleer je het sporten onder specifieke achterstandsgroepen? Dit type vragen worden daar waar nodig op basis van de visie later en naar behoefte uitgewerkt in deelnotities.

Samenvattend: de sportvisie beschrijft hoe de gemeente kijkt naar de (ontwikkeling van de) sport in de stad en haar eigen rol en bijdrage. Deze visie dient eveneens als oproep aan eenieder, een bijdrage te leveren aan de realisatie ervan.

Sport in beeld

3

Sport is leuk, gezond en werkt als bindmiddel tussen mensen. Sport levert ook een bijdrage aan integratie van inwoners met een verschillende culturele achtergrond. De gemeente wil zoveel mogelijk inwoners laten genieten van sport en met die aandacht voor sport en bewegen haar inwoners vooruit helpen. Een passend sportaanbod, sterke sportaanbieders, goede accommodaties en een sterke topsportstructuur zijn hierbij onmisbaar. Een sportaanbod dat iets te bieden heeft aan iedereen; jong en oud, arm en rijk, gezond en ziek, autochtoon en allochtoon, topsporter en recreant. Om er voor te zorgen dat ook iedereen kan genieten en profiteren van sport wordt nadrukkelijk ingezet op de niet-sporters en de sociaal-economisch zwakkeren in onze stad. Ook zij moeten de kans krijgen om te participeren.

De kracht van sport is afhankelijk van de aanwezigheid en kwaliteit van de sportaanbieders¹ en de aanwezigheid en kwaliteit van sportaccommodaties. Zij moeten goed op elkaar afgestemd zijn wil de sport haar maatschappelijke rol kunnen invullen. De sport heeft onze inwoners veel te bieden (bijvoorbeeld: een sociale ontmoetingsplaats, een aantrekkelijke leeromgeving en een gezonde leefomgeving). Omgekeerd is de sport ook afhankelijk van de vrijwillige inzet van burgers. Juist deze wederzijdse afhankelijke relatie vraagt om een helder toekomstbeeld op de ontwikke-

¹ In deze notitie wordt met sportaanbieders, de organisaties bedoeld die daadwerkelijk sportactiviteiten aanbieden. In deze notitie ligt de focus wanneer wordt gesproken over sportaanbieders op sportverenigingen.

ling van de vraag naar en het aanbod van sport. Een toekomstbeeld dat sterk wordt bepaald door vijf i's:

- individualisering
- informalisering
- intensivering
- informatisering
- internationalisering

Mensen hebben een toenemende behoefte om hun leven steeds meer zelf in te richten. Ze nemen meer afstand van sociale en maatschappelijke conventies en willen daarvoor ook de verantwoordelijkheid aanvaarden. Omgangsvormen worden losser en informeler. Gezag is niet meer vanzelfsprekend. We willen intenser leven. Quality-time is hierbij het toverwoord. We willen á la carte en vooral 'last minute' beslissen wat we gaan doen. Door de informatisering (o.a. SMS, Hyves, Messenger, GPS) worden de keuzemogelijkheden uitgebreider, zichtbaarder en meer communicabel. Deze trends en ontwikkelingen verscherpen de tweedeling in de maatschappij tussen zij die in staat zijn van deze ontwikkelingen te profiteren en zij die moeite hebben om aan te haken (de zwakkere van onze samenleving).

Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de vraag en het aanbod naar sport. De sportconsument wordt steeds veeleisender, kritischer en kwaliteitsbewuster. Hij of zij² verwacht een flexibel aanbod toegesneden op zijn individuele wensen en mogelijkheden. Hij stelt hoge eisen aan de kwaliteit van het sport- en bewegingsaanbod. Hij verwacht een klantgerichte houding en maatwerk. De sportconsument beschikt over vrije tijd, maar de tijdsdruk waaronder hij leeft is hoog door een individueel tijdsbestedingspatroon. Hij wil zijn vrije tijd optimaal besteden. Vooral jonge sportconsumenten hebben de behoefte aan steeds iets nieuws. Sport- en bewegingsactiviteiten moeten voldoende spannend, afwisselend en uitdagend zijn. Naast het traditionele sportmotief wordt hij gedreven door het streven naar gezondheid, fitness, wellness, lichamelijke stilering, sociale contacten, identiteitsvorming, plezier of actie: 'living to the max'. Veel jonge sportconsumenten vinden hun sportieve weg zelfstandig en in de markt, maar een grote groep is afhankelijk van het sportaanbod dat tegen een lage prijs wordt aangeboden door verenigingen, wijkorganisaties, onderwijs en gemeente.

Op basis van sociaal demografische en sociaaletnografische ontwikkelingen veranderen grote groepen sportconsumenten in hoog tempo. Nederland ontgroent, vergriest en wordt veelkleurig. In onze stad hebben we nadrukkelijk met deze ontwikkelingen te maken. Door flinke uitbreidingsplannen zal de ontgroening in de totale cijfers niet echt zichtbaar worden, maar in een flink deel van de oudere wijken ontegenzeggelijk wel. Sport en bewegen zal steeds meer ook het domein worden van senioren op hogere leeftijd. Gezond en fit blijven zijn belangrijke motieven voor ouderen om meer te gaan en te blijven bewegen dan de huidige generatie senioren doet en gedaan heeft. Allochtone inwoners worden steeds belangrijker in aantal en koopkracht. De doelen en motieven van inwoners zijn gevarieerd en ambitieus. Het sport- en bewegingsaanbod wedijvert met een breed assortiment aan andere vrijetijdsopaties. Die liggen vaak ook buiten het domein van sport en bewegen. Voor de groep senioren die kampt met een laag besteedbaar inkomen en vereenzaming

² Voor de leesbaarheid wordt in deze nota telkens in de mannelijke vorm geschreven. Vanzelfsprekend wordt ook de vrouwelijke vorm inbegrepen.

is deze keuzevrijheid niet zo vanzelfsprekend. Financiële belemmeringen of een sociaal isolement weerhouden deze mensen vaak van een actieve sportparticipatie. Juist om deze groep te bereiken en te activeren is gericht beleid noodzakelijk.

Sportverenigingen staan voor een grote uitdaging om zich aan te passen aan de veranderende vraag naar sportactiviteiten. Natuurlijk zal niet alles anders worden, maar een moderne vereniging die bestaat uit enkel een competitie gerichte structuur, heeft het erg moeilijk. Een belangrijke opgave voor de komende jaren is om samen met de verenigingen te werken aan het vernieuwen en het versterken van het sportaanbod. Dit betekent dat verenigingen en andere partijen zich moeten voorbereiden en aanpassen op de veranderende vraag. In onze visie lukt dat alleen als gemeente, sportverenigingen, andere aanbieders en maatschappelijke organisaties op het terrein van onderwijs, gezondheid, welzijn, huisvesting, openbare ruimte intensief met elkaar samenwerken. Voor samenwerking is in de huidige snel veranderende wereld thans alle aanleiding:

- De volksgezondheid is een punt van toenemende zorg. Vooral het percentage jeugdigen met overgewicht en obesitas en volwassenen met cardiovasculaire aandoeningen neemt de laatste jaren toe.
- Bewegingsarmoede is een belangrijke risicofactor voor onze gezondheid. Voor bepaalde groepen speelt extra, zoals voor ouderen, gehandicapten en allochtonen. Ofschoon meer inwoners in de stad gaan sporten, blijven deze groepen daarbij achter.
- Sport en bewegen is van grote invloed op de ontwikkeling van kinderen.
- Sportverenigingen staan onder druk. Het aandeel sporters dat lid is van een sportvereniging is gedaald van 60% in 1991 tot 53% in 2003. Deze daling is ook zichtbaar in onze stad, in 2006 was 54% van onze sporters lid van een sportvereniging.
- Sportverenigingen kennen knelpunten die de kwaliteit van het sportaanbod kunnen beïnvloeden. Het werven en behouden van voldoende en gekwalificeerde vrijwilligers, het kunnen inspelen op de veranderende vraag van sporters en het verkrijgen en behouden van een gezonde financiële positie zijn belangrijke uitdagingen voor de sportverenigingen.

- Sportverenigingen worden steeds meer aangesproken om een aantal maatschappelijke knelpunten mede te helpen oplossen. Voorbeelden zijn de opvang / begeleiding van voor overlast zorgende jongeren, het tegengaan van overgewicht, een bijdrage leveren aan de sociale cohesie binnen wijken. Vaak is de wil aanwezig om hierbij een rol te spelen. Echter, verenigingen zijn (zonder ondersteuning) hiertoe vaak niet in staat.
- Stress is het gezondheidsprobleem van de toekomst. Sport kan een belangrijke rol spelen in de ontlasting van stress.

Missie, strategische doelstelling en uitwerkingsthema's

4

Op basis van het eerder beschreven toekomstbeeld formuleren wij de missie van het sportbeleid in 's-Hertogenbosch als volgt:

“De gemeente 's-Hertogenbosch is een krachtige stad die barst van het talent.
Sport en bewegen draagt nadrukkelijk bij aan die kracht en biedt volop mogelijkheden voor de ontwikkeling van dat talent”.

Uitgaande van deze missie formuleren we de ambitie om de maatschappelijke waarde van de sport ten volle te benutten. Daarom streven we naar een sterke organisatorische en op de toekomstgerichte sportinfrastructuur en een kwalitatief hoogwaardig sportaanbod. We willen voorwaarden scheppen waardoor sportorganisaties zich ontwikkelen tot krachtige maatschappelijk actieve organisaties en alle inwoners in staat stellen deel te nemen aan eigentijdse en kwalitatief goede sport en bewegingsactiviteiten. Pas als de sportdeelname van jongeren, allochtonen en senioren in 2012 in onze stad 10% hoger ligt dan het landelijke gemiddelde vinden wij dat wij hierin geslaagd zijn.

Over de uitwerking van de doelstelling zijn gesprekken gevoerd met het maatschappelijk veld. Uit deze gesprekken kwamen de volgende drie hoofdthema's naar voren om deze doelstelling uit te werken:

1. Het ontwikkelen van een gebundeld en wijkgericht sportaanbod
2. Het sportief inrichten van de (openbare) ruimte
3. Topsport in relatie tot breedtesport

Zowel ten aanzien van de hoofdlijn van de visie als de thema's is er breed draagvlak geconstateerd bij betrokkenen.

Een wijkgericht sportaanbod

5

De wijk als speelveld

We vinden het van belang dat inwoners van onze stad meer en vaker bewegen. Sport en bewegen dragen immers belangrijk bij aan een betere gezondheid, vrijetijdsbesteding, betrokkenheid, integratie en ontwikkeling van onze inwoners. Niet alleen de sportief ingestelde inwoners, maar juist ook de kwetsbare groepen in onze samenleving zoals ouderen, gehandicapten en allochtonen kunnen daarvan profiteren. De praktijk van alledag leert dat sportstimulering het meest succesvol is als activiteiten daadwerkelijk plaatsvinden in of nabij het woongebied van mensen: de buurt. Bovendien vragen demografische en etnografische samenstellingen van bewoners om een krachtig en professioneel sportnetwerk dat gevoel en binding heeft met hun omgeving.

Sportstimuleringsactiviteiten dienen goed te worden afgestemd op de wensen van vele bewoners (jeugd, ouders, ouderen) in en rondom de wijk. Brede wijk sportprogramma's moeten ook gericht zijn op de minder sportieve inwoners en inwoner met een achterstand. Juist voor hen is sportparticipatie waardevol en draagt bij aan het verbeteren van hun leefsituatie. Om deze inwoners echt (blijvend) te verleiden om aan sport en beweegactiviteiten deel te nemen, moet het sportaanbod betaalbaar, bereikbaar, laagdrempelig, aantrekkelijk, afwisselend, zelfs aanstekelijk zijn. Dit vraagt om een goede en afgestemde samenwerking tussen sportverenigingen, onderwijs en buurt/wijk organisaties. Pas dan is het mogelijk om een zeer divers sportaanbod voor verschillende sportbehoeften (van laagdrempelige gratis te gebruiken streetsport voorzieningen, mogelijkheden voor sportieve recreatie, diverse sportverenigingsactiviteiten tot fitness, etc.) te organiseren en bewoners hiermee actief kennis te laten maken. Het tot stand brengen van die samenwerking zal van alle betrokkenen inzet en het vermogen om over de grenzen van de eigen organisatie heen te kijken vragen. Een bestendige samenwerking heeft alleen kans van slagen als daarvoor goede voorwaarden worden geschapen: een goede organisatorische en fysieke infrastructuur.

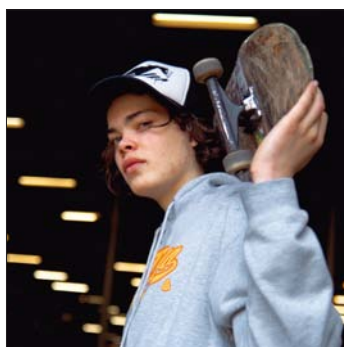

Wijk sportnetwerken

Samenwerking vraagt om partijen bij elkaar te brengen en te ondersteunen in hun aanbod. Bestaande wijkorganisaties, scholen of sportverenigingen in de wijk zijn in veel gevallen te klein of missen de armslag om zelf deze verbindende rol op zich te nemen en een gevarieerd sportaanbod te creëren. Hier ligt een belangrijke regisserende en ondersteunende taak voor de gemeente. Door het stimuleren van samenwerking, het verhogen van de professionaliteit van de sport en wijkorganisaties en gerichte ondersteuning moeten ze beter in staat worden gesteld hun bijdrage aan

een nieuw sportaanbod te leveren. Voor sportverenigingen die aantrekkelijk willen blijven voor een brede doelgroep biedt dit bovendien kansen om hun aanbod te verbreden en nieuwe leden te werven en te binden. Ook voor het onderwijs kunnen hierdoor nieuwe en ruimere mogelijkheden ontstaan zowel voor het bewegingsonderwijs alsook om hun voor-, tussen- en naschoolse opvang aantrekkelijk in te richten. Dit helpt mee in het streven om kinderen iedere dag een uur te laten bewegen. Een belangrijke spil in het ontwikkelen en onderhouden van een sportnetwerk voor jeugd en jongeren in de wijk is de combinatiefunctionaris.³ Vanuit de opgedane ervaring uit de buurt-, onderwijs- en sportimpuls (BOS-impuls) zal hij de wijk sportnetwerken en dus het daaruit voortkomende aanbod verder moeten gaan uitbouwen, plannen, verbreden en vernieuwen. Ook voor mensen met een beperking, kwetsbare doelgroepen onder de volwassenen (bijvoorbeeld allochtonen) en ouderen is een passend sportaanbod dichtbij huis van groot belang. De sportcoach voor mensen met een beperking en de beweegcoach voor volwassenen kunnen vraag en aanbod bij elkaar brengen. Gezien de vergrijzing is het van belang meer inzet voor ouderen te plegen, enerzijds om ook voor deze doelgroep de verbinding naar de sportvereniging te maken en anderzijds voor wie dit geen optie meer is, met name een relatie te leggen met de gezondheidssector. De bestaande pilots zullen we daarom continueren.

Sportpunt: Samenwerking verenigingen

Het verlangen naar vernieuwing en intensivering van de ‘sportbeleving’ vraagt om een ontwikkeling van het sportaanbod. De buitensportaccommodaties worden in de meeste gevallen exclusief gebruikt door één vereniging en voor één sport. Ze zijn niet of nauwelijks beschikbaar voor de andere sporten, het onderwijs, de buitenschoolse opvang, kinderdagverblijven en/of de ongeorganiseerde sporter. Ook de binnensportaccommodaties zijn in de praktijk nauwelijks beschikbaar voor de ‘moderne’ ‘last-minute’ sporter. Gelet op de bezettingsgraad, vooral in de middag en avond, is het noodzakelijk dat afspraken over gebruik een behoorlijke tijd voor het daadwerkelijke gebruik worden vastgelegd. Door dit soort factoren zijn de meeste van de huidige accommodaties nauwelijks geschikt om een toekomstbestendig sportaanbod te huisvesten. Onze ambitie is dan ook om de komende jaren een aantal zogenaamde ‘Sportpunten’ te realiseren. Hiermee doelen we op sportaccommodaties waar op een groot deel van de dag door clustering van voorzieningen, het samenwerken van sportverenigingen, eventueel commerciële aanbieders en andere organisaties verschillende sporten, al dan niet georganiseerd, beoefend kunnen worden (zie ook hoofdstuk 5). De komende jaren willen we op minimaal vier locaties tot de ontwikkeling van een “Sportpunt” komen. Met name in die wijken waar sprake is van een achterstandssituatie krijgt de ontwikkeling van een sportpunt vanuit gemeentelijk oogpunt voorrang. Het concept sportpunt kan op andere plekken ook door anderen, bijvoorbeeld particulier initiatief, opgepakt worden. Het concept Sportpunt is namelijk een samenwerkingsvorm en niet enkel een fysieke inrichting.

³ Het betreft een stimuleringsmaatregel van de rijksoverheid die onder de voorwaarde van co-financiering structureel middelen beschikbaar stelt voor de aanstelling.

De sportieve ruimte

6

Mensen hechten aan goede sport en recreatievoorzieningen en een sportief ingerichte ruimte in hun directe woonomgeving. De aanwezigheid van sportieve mogelijkheden en een aantrekkelijke openbare ruimte verhogen zowel de belevingswaarde alsook de economische waarde van de woonomgeving. Dit verhoogt het woongenot en maakt de stad aantrekkelijker als vestigingsplaats.

Ruimte voor Bewegen, vanzelfsprekend!

Veel inwoners maken voor hun sport- en beweegactiviteiten gebruik van de openbare ruimte. Joggen, skeeleren, fietsen en varen zijn zomaar enkele voorbeelden van sporten die niet direct een specifieke accommodatie vragen. Uit het sportparticipatie onderzoek 2006 blijkt dat een grote groep inwoners de openbare buitenruimte gebruikt voor het bedrijven van haar sport. De inrichting van de openbare ruimte willen we bewegingsvriendelijker maken voor jong en oud. Om de grote groep inwoners meer te laten bewegen, moeten er in de stad voldoende parken, wegen, fiets, loop- en skeelerpaden, velden en pleintjes zijn. Vooral voor groepen hangjongeren zijn goed ingerichte sportpleintjes een prima plek om sportief de tijd door te komen. Een sportieve inrichting van de openbare ruimte hoort een kernelement te zijn bij de herinrichting en reconstructie van bestaande locaties en bij de ontwikkeling van nieuwbouwlocaties. Het streven om speelpleintjes sportiever in te richten is terug te vinden in de nota Spelen. Samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen is hiervoor van groot belang.

Ruimte voor Sportpunten

De komende jaren zullen we starten met de opzet van een viertal sportpunten. Hiermee doelen we op een open, laagdrempelige voorziening waar gedurende een groot deel van de dag de ontmoeting tussen inwoners, sporters en het sporten centraal staat. In dat concept zijn buitensportfuncties zeer toegankelijk en worden gebruikt voor activiteiten van verschillende sportverenigingen, scholen (inclusief kinder- en naschoolse opvang), bedrijfs-sport, maatschappelijke organisaties en niet-georganiseerde inwoners die willen bewegen. Deze sportpunten bieden zo gelegenheid voor vrije ongebonden sportbeoefening en wordt aantrekkelijker voor de niet-sporter. Het park dient daarbij als start (ontmoeting) en finishplek (douchen en horeca) voor de ongeorganiseerde sporter (o.a. hardlopers, wandelaars, fietsers en skaters) maar ook voor de jeugd die na schooltijd een balletje willen trappen. Op die manier ontmoeten de verschillende soorten sporters (georganiseerd en ongeorganiseerd) elkaar. Het resultaat is een complex waar het de hele dag door bruist van de activiteiten, een ontmoetingspunt vormt voor de wijk en waar sporters en sportverenigingen floreren.

Ruimte voor buurt en wijkvoorzieningen

Naast de hierboven genoemde Sportpunten zijn er ook kleinschalige buurt en wijkvoorzieningen waar met name niet-verenigingsgebonden sportgroepjes gebruik van maken. Ook in de visie van de 'Sportpunten' hebben deze kleinschalige voorzieningen een belangrijke functie, zeker voor de lokale jeugd maar zeker ook voor de oudere inwoners. Deze voorzieningen dienen daarom in samenhang met de ontwikkeling van "Sportpunten" gezien te worden. In de ontwikkeling van sportpunten past het versterken van de buurtfunctie van die kleinschalige voorzieningen en zijn ze organisatorisch gezien een onderdeel van het wijkgerichte aanbod.

Ruim baan voor kunstgras

Eén van de belangrijkste aanpassingen die noodzakelijk zal zijn is de toepassing van kunstgras. Vanuit sporttechnisch oogpunt zijn er nauwelijks belemmeringen om kunstgras op brede schaal in te zetten. Het draagvlak bij verenigingen (en sportbonden) voor kunstgras is groeiende. De voordelen van kunstgras zijn efficiënter ruimtegebruik, optimalisatie van bezetting, toename van de gebruiksmogelijkheden en een verbetering van de exploitatiemogelijkheden. Daarnaast zijn kunstgrasvelden door hun mindere weersafhankelijkheid en hogere bespelingcapaciteit bij uitstek geschikt voor intensiever gebruik ook door anderen dan de sportvereniging alleen. Dit zijn juist factoren die bij de inrichting van een "Sportpunt" van belang zijn. Dit betekent dat de komende jaren het aantal kunstgrasvelden aanzienlijk moet toenemen. Het streven is om op ieder "Sportpunt" minimaal een kunstgrasveld te realiseren. Daarnaast kan kunstgras een oplossing bieden voor capaciteitsgebrek op andere sportparken.

Ruimte voor Topsport

Om topsport te bedrijven moeten topsportorganisaties beschikken over goede wedstrijd- en trainingsfaciliteiten. De gemeente voorziet net zoals voor andere (breedtesport) verenigingen in de basisbenodigdheden op het gebied van accommodaties. De recent vernieuwde topsporthal Maaspoort Sports & Events biedt de mogelijkheid om nationale en internationale indoor topsportevenementen in de stad te laten plaatsvinden. Maar ook andere accommodaties zoals de Brabanthallen, het voetbalstadion, het Autotron, reguliere sportaccommodaties en zelfs de openbare ruimte worden benut om topsportevenementen te accommoderen. Op het gebied van topsportaccommodaties zijn er knelpunten bij de FC den Bosch en de Hockeyclub 's-Hertogenbosch. Wij onderzoeken of er in en rond stadion De Vliert mogelijkheden zijn om de club in staat te stellen kosten te reduceren c.q. meer inkomsten te genereren. We onderzoeken voorts hoe wij de hockeyclub in staat kunnen stellen om in de toekomst zijn accommodatie uit te breiden en bij de tijd te brengen.

Topsport: een gouden medaille waard

7

Topsport is meer dan topsport

Topsport is om een veelheid van redenen waardevol voor de stad. Topsport levert een belangrijke bijdrage aan de identificatie van de burgers bij de stad (trots op de eigen topsportverenigingen), het biedt jaarlijks aan vele tienduizenden toeschouwers passieve recreatie. Topsport levert promotionele waarde op voor de stad en kan het bijdragen aan een economische spin-off. Echter, een van de belangrijkste functies die de Bossche topsport vervult, is haar versterkende en wervende werking op de breedtesport. We willen dat de topsport deze maatschappelijke waarde meer benut. De in onze stad gevestigde topsporten zijn voetbal, hockey, rugby, schaken, basketball, zelfverdedigingssporten (o.a. taekwondo, boksen) en turnen. Daarnaast vinden in onze gemeente een aantal succesvolle topsportevenementen zoals Ordina Open en Indoor Brabant plaats.

Talentontwikkeling

Een goed topsportklimaat is essentieel voor talentontwikkeling. Talenten van vandaag zijn de topsporters van morgen. De ontwikkeling van talent naar topsporter is een complex proces. Daarvoor is naast de sporttechnische begeleiding ook goede begeleiding nodig op het gebied van huisvesting, onderwijs, gezondheid, medische zorg en maatschappelijke ontwikkeling. Bossche talenten moeten kunnen rekenen op goede ondersteuning zodat hun talent ook de optimale kans krijgt om zich te ontwikkelen. Hiervoor is het noodzakelijk dat de topsportorganisaties, het bedrijfsleven, het onderwijs, de medische sector en maatschappelijke organisaties goed samenwerken zodat de omstandigheden voor de ontwikkeling van topsporttalent in onze stad optimaal, zelfs wervend zijn. Het in stand houden en doorontwikkelen van het LOOT-onderwijs is daar een voorbeeld van. Dit is primair een taak van de topsport en het onderwijs samen.

Maatschappelijk programma Topsport

Een goede wisselwerking tussen top- en breedtesport biedt kansen.. Een gemeente die investeert in en bijdraagt aan een actief topsportklimaat, mag van de topsporters iets terugverwachten. Samen met topsportorganisaties en evenementenorganisatoren in de stad willen we programma's opzetten waarbij de lokale boegbeelden van de sport ingezet worden om moeilijk bereikbare doelgroepen bij sport te betrekken. Dit gebeurt nu al incidenteel bijvoorbeeld door middel van clinics, wijkactiviteiten en

jeugd-evenementen. Om de verbinding tussen topsport en breedtesport te optimaliseren zal, in samenwerking met de topsportorganisaties, een Spin-off programma opgesteld worden.

Dit vergt wel extra inzet van zowel gemeente als de topsportorganisaties. Capaciteit die op dit moment niet voorhanden is. Het idee van een "Topsport-spin-off" programma kan samen met de visie op talentontwikkeling ontwikkeld worden onder de noemer "Maatschappelijk programma Topsport". De ontwikkeling en uitvoering van dit "Maatschappelijke Programma Topsport" zal primair van de sport zelf maar ook van andere partijen en dus ook de gemeente een extra inspanning vragen. Een inspanning die zich terugbetaald aan de Topsport, de breedtesport maar zeker ook aan 's-Hertogenbosch als geheel.

Ten slotte

Het versterken van de sportieve kracht van de stad; dat begint met deze sportvisie. Het vertelt hoe we als gemeente tegen de rol van sport aankijken en hoe sport nadrukkelijk kan bijdragen aan het welbevinden en de participatie en gezondheid van onze inwoners. Maar, het is duidelijk dat we niet alleen aan die sportieve kracht kunnen en willen werken. Sportbeleid ontwikkelen en uitvoeren is een teamsport waarin iedereen een speler is: gemeente, maatschappelijke organisaties, verenigingen, overige sportaanbieders en individuele burgers. We nodigen u uit om samen die uitdaging op te pakken en met ons mee te spelen voor een goed sportklimaat. Ons teammotto in deze beperkt zich niet tot “Meedoen is belangrijker dan winnen”, want hoewel we willen dat iedereen meedoet streven wij ook naar het optimale resultaat voor iedere sporter: jong of oud, recreant of Olympisch deelnemer. Zo werken we aan een stad die volop in beweging is, waar mensen sporten voor hun plezier en gezondheid en waar sport mensen laat meedoen en maatschappelijk bindt. Een stad die ruimte biedt aan de ontwikkeling van ieders talent. Talent dat staat voor de kracht en ontplooiing van onze gemeente.

Bijlage 1: Sportstatistieken

Op basis van de Rapportage Sport 2006 van het Sociaal en Cultureel Planbureau is een aantal trends en ontwikkelingen naar voren gekomen. In het blauw gedrukt staan de trend / informatie met betrekking tot 's-Hertogenbosch aangegeven.

De beoefening van individuele sporten is over de gehele linie toegenomen. De meest beoefende sporten zijn zwemmen, fitness, fietsen, hardlopen en wandelen.

DB: fitness, wandelen, fietsen, zwemmen en tennis (het aantal m2 zwemwater in 's-Hertogenbosch is beperkt)

Voor de teamsporten geldt een stabilisatie. De meest beoefende teamsport is voetbal. Sporten die aantoonbaar populairder zijn geworden de afgelopen jaren zijn hockey, golf en atletiek/hardlopen. Team en duosporten verminderen..

DB: met name fitness, wandelen, hardlopen en fietsen zijn populairder geworden.

Hockey had al een prominente plaats.

De belangstelling voor deelname aan competities of trainingen is tussen 1999 en 2003, na jaren van daling, weer licht toegenomen.

DB: 2001: 43%; 2004: 37%; 2006: 38%

De lichamelijk minder actieven zijn de jeugd, de ouderen en de chronisch zieken.

DB: Minst sportieve zijn de ouderen en chronisch zieken met nog steeds 58%, dat minimaal 1x per maand sport. Van de jeugd (15-24 jr) sport 81%

Bij 1 op de 7 kinderen is sprake van overgewicht.

DB: 15,5 %

Het aandeel van de Nederlandse bevolking van 18 – 79 jaar dat gemiddeld eens per maand aan sport doet is gestegen van 60% in 2000 tot 64% in 2005.

DB: 71% in 2005

Het aantal Nederlanders dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (beweegt minstens 5 dagen per week matig intensief), is gestegen van 44% in 2002 tot 50% in 2004.

DB: zomer 55%, winter 40%, gemiddeld dus minder dan 50% Daarentegen met ondergewicht 80%, gezond gewicht 55% en overgewicht 45%

De deelname aan sport stijgt met uitzondering van de groep 65-79 jarigen over de gehele linie. Bij de groep 65- 79 jarigen is sprake van een stabilisatie.

DB: algemene stijging (66% - 69% - 71%) waaronder ook 65+ (58 %)

De sportdeelname van allochtonen, lager opgeleiden en mensen met lagere inkomens blijft nog achter bij de rest van de bevolking.

DB: hetzelfde

Sporters vinden de deskundigheid van de trainer/instructeur het belangrijkste aspect van de dienstverlening. De organisatie van de wedstrijden/competitie en nevenactiviteiten vindt men het minst belangrijk.

DB: meer mensen nemen deel aan trainingen e.d. dan aan competities en toernooien (resp. 38% en 25%)

Het aandeel sporters dat lid is van een sportvereniging is gedaald van 60% in 1991 tot 53% in 2003. Niettemin blijft de sport de vrijetijdssector met de meeste organisaties (28.700 in 2004), leden (28% van de bevolking 16 jaar en ouder) en vrijwilligers (11%).

DB: 71% van de inwoners doet aan sport en 38% van de bevolking is lid van een vereniging. Dus 54% van sporters is lid van een vereniging.

Bijlage 2:

Verantwoording proces sportvisie

De ontwikkeling van de sportvisie is een intensief proces geweest waaraan vele mensen en organisaties hun bijdragen hebben geleverd. Om de lezer van deze visie een indruk te geven welke partijen een bijdrage hebben geleverd, wordt hier een korte impressie gegeven van het proces:

Najaar 2006:

Het opstellen van de raadsagenda sportvisie

Op basis van vele individuele en gezamenlijke gesprekken met maatschappelijke partners uit de wereld van sport, onderwijs, bedrijfsleven en zorg is een eerste raadsagenda opgesteld waarin vijf peilers zijn gepresenteerd die de basis zouden gaan vormen van de sportvisie.

Maart 2007:

De commissie Maatschappelijke Ontwikkelingen

De commissie Maatschappelijke Ontwikkelingen heeft in maart 2007 de raadsagenda sportvisie besproken en geconcludeerd dat op basis van het voorliggende stuk de agenda verder uitgewerkt kon worden tot een sportvisie.

Mei / juni 2007:

De consultatierondes

- 14 mei 2007: Brief aan commissieleden MO waarin zij uitgenodigd worden de externe consultatierondes te bezoeken.
- 31 mei 2007: Een gebundeld en wijkgericht sportaanbod” gecombineerd met “Sportieve openbare ruimte en het combineren van functies binnen voorzieningen”
- “Topsport”
Donderdag 7 juni 2007 van 19.30-22.00 uur Paviljoen Hockeyvereniging 's-Hertogenbosch.

November 2007

In november 2007 heeft is de sportvisie integraal afgestemd met de beleidsterreinen welzijn, ruimtelijke ordening, onderwijs en cultuur en verder uitgewerkt.

